

**Міжнародний гуманітарний університет
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія зі спеціальності Психологія**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ПСИХОЛОГІЇ

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Назва освітньої програми	Психологія
Рівень вищої освіти	фаховий передвищий рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Викладач, кандидат психологічних наук, доцент Бедан Вікторія Борисівна	380634037208	beviko@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальний курс «**Практикум з психології**» спрямований на закріплення, повторення та поглиблення засвоєних раніше знань, навичок та умінь із дисципліни «Загальна психологія». У першу чергу дисципліна орієнтована на практичне вміння використовувати, діагностувати та інтерпретувати сучасні психодіагностичні методики та тести.

Курс «**Практикум з психології**» тісно пов'язаний з вивченням таких навчальних дисциплін, як: «Загальна психологія», «Основи психодіагностики», «Дитяча та підліткова психологія», «Основи психологічної допомоги та консультування» тощо.

Мета навчальної дисципліни «**Практикум з психології**» - сприяти закріпленню знань з дисципліни «Загальна психологія» шляхом їх практичного використання для вирішення дослідницьких завдань, проведення самостійних експериментальних досліджень і аналізу їх результатів. А також допомогти здобувачам засвоїти теоретичні і методичні підходи, надати фундаментальні знання та розкрити

закономірності функціонування та проявів психіки людини, особистості, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності здобувачів, їх готовності до професійної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни. Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Історія психології», ««Основи наукових досліджень»».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «**Практикум з психології**» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у галузі професійної діяльності психолога або у процесі навчання, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів, а також положень і методів інших наук, і характеризується певною невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності та контролювати інших осіб у певних ситуаціях.

Здатність вирішувати проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність працювати в команді, поважати різноманітності та мультикультурності.

ЗК10. Здатність до комунікативної взаємодії, в тому числі державною та іноземною мовами

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій для вивчення психологічних особливостей особистості та груп.

СК8. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.

СК9. Здатність застосовувати інноваційні цифрові технології, інформаційне та програмне забезпечення для вирішення професійних завдань відповідно до спеціалізації.

СК10. Здатність вибудовувати траєкторію власного кар'єрного та професійного розвитку.

Навчальна дисципліна «**Практикум з психології**» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, в тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН4. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН5. Використовувати типові науково-обґрунтовані способи вирішення життєвих проблем та психологічних задач у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати рішення щодо їх розв'язання.

ПРН6. Розрізняти вплив біологічних і соціальних факторів на особистість, проводити психологічні дослідження індивідуальних і групових відмінностей серед людей.

ПРН10. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН13. Володіти базовими навичками надання психоконсультативної допомоги

ПРН14. Надавати психологічну допомогу громадянам, які перебувають у кризових ситуаціях, а також проводити відповідні психокорекційні, реабілітаційні та адаптаційні заходи

Завдання навчальної дисципліни «**Практикум з психології**»

1. Оволодіння категоріально-термінологічним апаратом психології;
2. Засвоєння основних понять та розвиток понятійного мислення;
3. Ознайомлення здобувачів з факторами розвитку особистості, умовами її становлення;
4. Реалізація системного підходу до висвітлення проблем структури особистості, регуляції діяльності, спілкування як багатопланового процесу; розвитку особистості у діяльності та спілкуванні;
5. Ознайомлення здобувачів з основними властивостями та закономірностями, віковими та індивідуальними особливостями розвитку уваги, відчуттів, сприймання, мислення та уяви людини;
6. Ознайомлення із вимогами та етичними аспектами проведення психологічних досліджень;
7. Оволодіння навичками виконання професійно-орієнтованих завдань з психології.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

знати:

- основні методи психологічного дослідження;
- загальні закономірності розвитку психіки в онтогенезі;
- закономірності та особливості функціонування пізнавальної сфери особистості;
- закономірності та особливості функціонування афективної сфери особистості;
- індивідуально-типологічні властивості та їх вплив на соціалізацію особистості;
- закономірності емоційно-вольової регуляції діяльності;
- структуру та закономірності розвитку особистості.

вміти:

• визначати основні властивості особистості, самостійно обираючи та застосовуючи валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

• визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні

• орієнтуватися у різноманітних теоріях, критично аналізувати різні підходи до основних психологічних категорій, реалізовуючи план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту

- визначати стратегії професійного втручання, враховувати індивідуальність, неповторність, внутрішній потенціал самотворення особистості
- проектувати власну практичну діяльність, вирізняючи особливості мислення та інтелекту особистості
- презентувати результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії, формулювати розгорнутий аналіз та тези досліджень
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, в тому числі з використанням новітніх інформаційних технологій, застосовувати напрацьовані програми та проводити психологічні дослідження у різних галузях психології
- у процесі аналізу професійних завдань в умовах конкретного навчально-виховного закладу з метою забезпечення науковості психологічних досліджень уміти визначати проблему дослідження.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150		70	80	2	4	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекц.		прак	сам. роб.	
Тема 1. Вступ до загальної психології	10		4	6
Тема 2. Методи сучасної психології	10		4	6
Тема 3. Свідомість людини	10		4	6
Тема 4. Особистість як предмет психологічного пізнання	10		4	6
Тема 5. Особистість та діяльність як базові категорії психології	10		4	6
Тема 6. Научання та інші методи впливу на поведінку особистості	12		6	6
Тема 7. Психічні процеси. Відчуття та сприйняття	10		4	6
Тема 8. Психічні процеси. Увага	10		4	4
Тема 9. Психічні процеси. Пам'ять	12		6	6

Тема 10. Мислення та розв'язання задач	12		6	6
Тема 11. Роль емоцій в житті особистості	10		6	4
Тема 12. Вивчення вольової сфери особистості	10		6	6
Тема 13. Темперамент особистості	12		6	6
Тема 14. Характер особистості	12		6	6
Усього годин	150		70	80
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі передвищої освіти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі отримують, користуючись комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Вступ до загальної психології 1. Предмет та завдання загальної психології. 2. Напрями психології: біхевіоризм, гештальтпсихологія, психоаналіз, когнітивна психологія, гуманістична психологія. 3. Загальна характеристика психіки. 4. Основні функції психічного відображення.	4
2	Тема 2. Методи сучасної психології 1. Взаємозв'язок між методологією, методами та методиками дослідження. 2. Поняття та класифікація методів дослідження в психології (Б.Г.Ананьєв): 3. Спостереження як метод психологічних досліджень. Види психологічного спостереження. 4. Поняття про метод тестування. Види тестів. 5. Вимоги до тестів, які застосовує в своїй діяльності практичний психолог. 6. Поняття про проєктивні методи. Загальні характеристики проєктивних методів вивчення особистості. 7. Види експериментального дослідження. 8. Етапи проведення експериментального дослідження. 9. Переваги та недоліки експерименту.	4
3	Тема 3. Свідомість людини 1. Загальне поняття про свідомість особистості.	4

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Основні характеристики свідомості. 3. Культурно-історична концепція розвитку психіки за Л.С. Виготським. 4. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості. 	
4	<p>Тема 4. Особистість як предмет психологічного пізнання</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Психологічна активність людини як основа еволюції її особистості. 2. поняття про спрямованість особистості: форми та види спрямованості. 3. структура особистості в концепціях відомих вчених (Платонов, Леонтьєв, Ананьєв, Петровський). 4. Концепція розвитку особистості за Е.Еріксоном. 	4
5	<p>Тема 5. Особистість та діяльність як базові категорії психології</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика діяльності особистості. 2. теорія діяльності та предмет психології (за Леонтьєвим). 3. Мотивація. Теорія мотивації А. Маслоу. 4. Розвиток мотиваційної сфери. 5. Адаптація особистості. 6. Механізми психологічного захисту. 	4
6	<p>Тема 6. Научання та інші методи впливу на поведінку особистості</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика наuczіння. 2. Класичне обумовлення в працях І.В. Павлова. Приклади його використання. 3. Оперантне обумовлення Ф.Скіннера. 4. Покарання. Види покарання. 	6
7	<p>Тема 7. Психічні процеси. Відчуття та сприйняття</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика психічних процесів. 2. загальна характеристика відчуття та сприйняття, як псих. пізнавальних процесів. 3. Ілюзії. 4. Види відчуттів та їх загальні характеристики. 	4
8.	<p>Тема 8. Психічні процеси. Увага</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика уваги, як псих. пізнавального процесу. 2. Види уваги. 3. Порушення уваги. 4. Методики вимірювання рівня уваги. 	4
9	<p>Тема 9. Психічні процеси. Пам'ять</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика пам'яті. 2. Види пам'яті та їх характеристика. 3. Забування. Види забування. 4. Угасання. Амнезія. Інтерференція. 	6

10	Тема 10. Мислення та розв'язання задач 1. Мислення. Види мислення. Логічне мислення. 2. Критичне мислення. Розв'язання проблеми. 3. Творче мислення. Риси творчої особистості. 4. Креативність. 5. Розвиток інтелекту за Ж. Піаже.	6
11	Тема 11. Роль емоцій в житті особистості 1. Загальна характеристика психічних станів. 2. Види психічних станів. 3. Місце емоцій в житті особистості. 4. Відомі концепції емоцій.	6
12	Тема 12. Вивчення вольової сфери особистості 1. Методи й методики дослідження волі людини, їх загальна характеристика. 2. Організація, проведення й інтерпретація результатів дослідження особливостей волі людини. 3. Послідовність дослідження динаміки розвитку вольових якостей людини.	6
13	Тема 13. Темперамент особистості 1. Загальна характеристика темпераменту особистості. 2. Типи темпераменту та їх характеристика. 3. Методики визначення темпераменту.	6
	Тема 14. Характер особистості 1. Загальна характеристика характеру особистості. 2. Методики визначення характеру особистості: адаптований характерологічний опитувальник Леонгарда-Шмішека; намалюй свій характер; Будинок – Дерево - Людина.	6
	ВСЬОГО	70

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти щодо вивчення дисципліни «Практикум з психології» передбачає:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, доповідей тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

ТЕМАТИКА ТА ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	<p>Тема 1. Вступ до загальної психології <i>Підготувати реферати (один за вибором):</i> Психологія як наука та предмет вивчення психології. Задачі психології та основні функції психіки. <i>Творче завдання:</i> Завдання 1. Ділова гра та групова дискусія щодо творчого представлення зв'язку психології з іншими науками. Розробка карти-схеми: «Місце загальної психології в системі наук про людину». Завдання 2. З'ясувати власні актуальні життєві та навчальні цілі та виявити особливості розуміння цілей іншої людини за допомогою вправи «Ілюстрація цілей». Завдання 3. Техніка «Колаж цінностей»</p>	6
2	<p>Тема 2. Методи сучасної психології <i>Завдання на самостійну роботу (виконується письмово):</i> Дайте відповіді на наступні запитання: 1. Опишіть один (на ваш вибір) емпіричний метод дослідження особистості. Які в ньому вади та переваги. Чи можна бути впевненими в достовірності отриманих результатів? (10-15 речень). 2. Порівняйте обраний вами метод у питанні 2 з іншим методом дослідження особистості, які будуть відмінності (наприклад у кількості осіб-респондентів, в умовах використання та ін.) (5-6 речень). <i>Підготувати реферати (один за вибором):</i> Основні групи психологічних методів: об'єктивні та суб'єктивні. Основні типи психологічних тестів. Історія створення тестів. Проективні тести та експеримент. <i>Творче завдання:</i> Розробка карти-схеми «Методи психології. Переваги та рамки ефективності». Підготувати і провести бесіду, опитування (анкетування) на тему: «Чому Ви обрали для навчання цей заклад освіти?», «Чому Ви обрали напрямок спеціалізації Психологія?» Сплануйте інтерв'ю з клієнтом, спрямоване на вивчення його мотивації отримання психологічної освіти розраховане на 5-7 хвилин роботи (10 запитань). Розробіть перелік запитань та протокол для фіксації результатів опитування. За результатами анкетування провести бесіду, зробити обробку та інтерпретацію одержаних даних. Ознайомтесь з методикою «Поведінковий портрет» за даними спостереження та складіть описову характеристику Вашого об'єкта спостереження.</p>	6
3	<p>Тема 3. Свідомість людини</p>	6

	<p>Творче завдання - Дайте відповіді на наступні запитання (5-6 речень):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З яких компонентів складається природа особистості? Аргументуйте вашу відповідь. 2. Як називається психологія А.Адлера? Чому саме так? 3. Які схожі риси, а які відмінні в концепціях особистості К. Юнга та З. Фрейда? <p><i>Підготувати реферати (один за вибором):</i></p> <p>Активність та інтенціональність – основні характеристики свідомості. Рефлексія та мотиваційно-цінносний характер свідомості. Концепція О.М. Леонтєва.</p> <p><i>Творче завдання:</i></p> <p>Розробити карту розвитку свідомості особистості залежно від вікових особливостей особистості. Обговорення результатів. Обговорення розбіжностей між «Я-реальним» та «Я-ідеальним».</p> <p>Завдання 1. Визначити суттєві відмінності психіки людини від психіки тварини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть письмово порівняльну таблицю проявів психіки людини і тварини, спираючись на отриману інформацію з підручників та лекційного курсу 2. Напишіть висновок, у якому вкажіть, чому закономірності психіки, що були виявлені на тваринах, не можна переносити на психіку людини 	
4	<p>Тема 4. Особистість як предмет психологічного пізнання</p> <p>Завдання на самостійну роботу (виконується письмово):</p> <p>Дайте відповіді на наступні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У якого вченого в концепції є більше ніж 50 визначень поняття «особистість»? Чому їх так багато? До чого це призводить? Аргументуйте власну відповідь. 2. Чим відрізняються поняття «індивід» та «особистість»? Хто з вчених ввів поняття «суб'єкт діяльності»? Що це означає? 3. Які основні положення гуманістичної теорії особистості Е. Фрома? 4. Яка найголовніша функція «конструкта» в теорії Дж.Келлі? Наведіть кілька прикладів дихотомічних конструктів. <p>Завдання 1. Визначити нові життєві орієнтири та переформулювати їх у цілі.</p> <p>Завдання 2. Визначити домінуючі способи досягнення цілей діяльності за допомогою вправи «Карта майбутнього».</p> <p>Завдання 3. Вправа «Лист самому собі».</p> <p>Завдання 4. Виконати методику «Людина під дощем» (А. Абрамс, А. Емчін) проаналізувати та скласти психологічний портрет на підставі отриманих результатів.</p> <p>Завдання 5. Ознайомлення з тестом «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур».</p> <p>Завдання 6. Пройти «Психогіометричний тест» С. Деллінгер.</p> <p><i>Підготувати реферати (один за вибором):</i></p> <p>Поняття «індивід», «людина», «особистість», «індивідуальність» та «суб'єкт діяльності» в концепції Ананьєва. Рівні ієрархії людської організації. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Комплексний підхід Б.Ф. Ломова до вивчення особистості. Інкультурація.</p>	6

5	<p>Тема 5. Особистість та діяльність як базові категорії психології Завдання на самостійну роботу (виконується письмово): Дайте відповіді на наступні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Потреба в укоріненні» і «потреба в індивідуалізації» - причина внутрішніх суперечностей в концепції...? 2. За теорією З. Фрейда, частина структури особистості, яка є вродженою і розташовується як у свідомому шарі, так і в перед свідомому, називається...? 3. Що означає архетип В теорії К.-Г. Юнга 4. Дайте визначення механізму психологічного захисту: Єдина позитивна, здорова і конструктивна – це... Наведіть свій власний приклад. 5. Навіщо нам потрібні механізми психологічного захисту? Опишіть будь які 3 види, використовуючи ВЛАСНІ!!!! приклади: 6. Дайте визначення механізму психологічного захисту: Хибна аргументація, завдяки якій неправильну поведінку є виправданим в очах оточуючих - це ... Наведіть свій власний приклад. <p><i>Підготувати реферати (один за вибором):</i> Спонукальна причина діяльності. Специфіка людської діяльності та її атрибути. Види людської діяльності. Дія як центральний компонент діяльності. Загальне поняття про психомоторику. І.М. Сеченов про фізіологію рухів. Н.А. Бернштейн та його теорія фізіології рухів. <i>Творче завдання:</i> Тренінгові вправи на психомоторику. Обговорення результатів.</p> <p>Завдання 1. Провести експеримент Ф. Хоппе з двома досліджуваними різного віку і написати звіт. Завдання 2. Фігурний тест - MFFT (Matching Familiar Figures Test) Дж. Кагана</p>	6
6	<p>Тема 6. Научання та інші методи впливу на поведінку особистості Виконайте наступні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деякі наукові дослідження вказують на те, що діти, які перед відходом до школи з'їдають хороший поживний сніданок, як правило, краще вчаться. Грунтуючись на отриманих вами відомостях про проблеми, що виникають у людей, яким доводилося голодувати, поясніть, яким чином організація сніданків в школі може сприяти підвищенню успішності. 2. Дайте відповідь на наступне питання: Яку роль відіграє потреба в досягненні в житті особистості? Охарактеризуйте поведінку людини з високою та низькою потребою в досягненні (7-8 речень). 3. Знайдіть і відзначте єдину правильну відповідь на кожне питання. <ol style="list-style-type: none"> 1. Яка з наступних ситуацій відображає прагнення людини задовольнити потребу в любові і прихильності? <p>Завдання 1. Здійсніть аналіз власного досвіду виконання подібних завдань (додаток 1; п.2.1) 2. Передбачення проблемних моментів (додаток 1; п.2.5)</p>	6

	<p>3. Здійснить збір емпіричних даних та проінтерпретуйте результати дослідження «Хто я такий?»</p> <p>Тест двадцяти тверджень на самоставлення (М. Кун, т. Мак-Партланд, 1954) (twenty statements attitude test)</p> <p>Завдання 2. Моторна проба Шварцландера <i>Мета:</i> вивчення рівня домагань особистості (що пов'язаний із цілепокладанням) та ступінь її адекватності (відповідність висунутої мети можливостям людини).</p> <p>Завдання 3. Дослідження соціально-обумовленої підструктури Орієнтовна анкета спрямованості особистості <i>Мета:</i> визначення спрямованості особистості по відношенню до себе, до суспільства і до роботи, що виконується.</p> <p>1. Виконайте у робочому зошиті діагностику особливостей атмосфери в вашій групі (за Ф. Фідлером) працюючи у чіткій послідовності з дотриманням загальної інструкцій тесту</p> <p>Завдання 4. Дослідити особливості научуваності за допомогою тесту інтелектуальної лабільності Методика «Інтелектуальна лабільність» (модифікація С. Н. Костромін)</p> <p>Завдання 5. Визначити структуру якостей особистості, важливих для міжособистісної взаємодії за допомогою методика інтерперсональної діагностики Т. Лірі «Методика діагностики міжособистісних стосунків».</p>	
7	<p>Тема 7. Психічні процеси. Відчуття та сприйняття Дайте відповіді на наступні запитання (творчі, письмові відповіді):</p> <p>1. В чому полягає зв'язок між відчуттям та сприйняттям (відповідь надається разом із власними прикладами). (6-7 речень).</p> <p>2. Розкрийте в чому полягають основні закономірності розвитку сприйняття у дітей (10 речень).</p> <p>3. В чому полягає стробоскопічний ефект? Наведіть приклади його використання? З яким саме типом сприйняття цей ефект пов'язаний? (6-7 речень).</p> <p>Завдання 1. Методика дослідження сприймання «Дослідження сприймання часу» <i>Мета дослідження:</i> визначити ступінь точності сприймання коротких проміжків часу.</p> <p>Завдання 2. Дослідження пізнавального контролю при сприйнятті (Ефект Дж. Рідлі Струпа) <i>Мета дослідження:</i> визначити властивості пізнавального контролю при його впливі на процес зорового сприйняття.</p> <p>Завдання 3. Визначити домінуючий тип сприймання інформації.</p> <p>Завдання 4. Дослідження типологічних особливостей сприймання (за методикою Л.Венгера). <i>Мета дослідження:</i> визначити типологічні особливості сприймання особистості молодшого школяра.</p> <p>Підготувати презентації на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Діагностика пізнавальної сфери дитини». - «Дослідження здатності до цілісного сприйняття форми предметів (методика Т. М. Головіної) - «Комплекс діагностичних методик щодо виявлення рівня готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі та їх обґрунтування» - Спільне та відмінне у сприйняття та відчуттях, їхня роль у життєдіяльності людини. <p><i>Завдання виконується групою або індивідуально.</i></p>	6
8	<p>Тема 8. Психічні процеси. Увага Дайте відповіді на запитання:</p> <p>1. В чому полягає відмінність між справжньою та уявною неухважністю? (5 речень).</p> <p>2. Як розвивається увага у дитині? (8-10 речень).</p>	4

	<p>3. Назвіть основні властивості уваги та розкрийте їх сутність. (7-8 речень).</p> <p>Завдання 1. Тест «Коректурна проба» (Оцінка стійкості уваги)</p> <p>Завдання 2. Дослідити концентрацію уваги за методикою «Переплутані лінії».</p> <p>Завдання 3. Виконати Тест оцінки обсягу динамічної уваги за допомогою «Таблиць Шульте».</p> <p>Завдання 4. Тест оцінки перемикування уваги за допомогою «Таблиця Горбова-Шульте»</p>	
9	<p>Тема 9. Психічні процеси. Пам'ять</p> <p>Дайте відповіді на наступні запитання :</p> <p>1. В чому полягає різниця між процесом відтворення та впізнавання?</p> <p>2. Опишіть що таке мнемоніка, метод опорних слів та метод Іосі. (наведіть приклади).</p> <p>Завдання 1. Дослідити опосередковане запам'ятовування за методикою «Піктограми».</p> <p>Завдання 2. Вимірювання обсягу короткочасної пам'яті методом Джекобса.</p> <p>Завдання 3. Скласти загальну характеристику особливостей власних психічних процесів.</p> <p>Завдання 4. Методика виявлення та оцінювання короткочасної наочно_образної пам'яті (методика «КНОП-1»)</p> <p>Підготувати доповіді</p> <p>Практичні прийоми мнемотехніки і тренування пам'яті</p> <p>Шляхи, прийоми і засоби тренування та покращання пам'яті.</p> <p>1. Що таке мнемоніка?</p> <p>2. Кому потрібна мнемотехніка?</p> <p>Які властивості пам'яті, застосовуються в мнемотехніці</p> <p>3. Прийоми мнемотехніки</p> <p>Методика римської кімнати. літерне кодування асоціативний ряд Вправи і прийоми по мнемотехніці</p>	6
10	<p>Тема 10. Мислення та розв'язання задач</p> <p>Мислення та розв'язання задач</p> <p>1. Характеристика методів дослідження мислення та мовлення особистості;</p> <p>2. Послідовність проведення емпіричного дослідження особливостей мислення;</p> <p>3. Типові помилки в дослідженні мислення й мовлення особистості та методи запобігання їм.</p> <p>Завдання 1. Опрацювати методику «Словесний лабіринт» Мета дослідження: визначення лабільності-ригідності розумових процесів.</p> <p>Завдання 2. Дослідження рефлексивності мислення Мета дослідження: визначити рівень сформованості рефлексивності мислення.</p> <p>Підготувати презентації на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Тести інтелекту та коефіцієнт інтелекту». - «Стимулювання розвитку мислення за допомогою техніки «брейнстормінга». - «Тест Д. Векслера: особливості застосування». 	6

	<ul style="list-style-type: none"> - «Альтернативні підходи до розвитку мислення» - «Поняття штучного інтелекту: проблема створення і функціонування» - «Натхненність і харизма. Поняття харизматичного впливу». - «Поняття «інсайт», особливості його виникнення та вияву». - «Уява і засоби психотерапевтичного впливу». 	
11	<p>Тема 11. Роль емоцій в житті особистості</p> <p>Творчі завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як на вашу думку можна зрозуміти, що людина бреше під час спілкування з нею? (вербальні та невербальні прояви брехні). 2. Розуміння емоцій іншої людини та управління власними емоціями. 3. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. 4. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Механізм декодування експресивної інформації. Емоційно-інтелектуальна діяльність. Емоційний інтелект. 5. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Вплив особистісних особливостей на розуміння емоцій іншої людини. <p>Підготувати доповіді</p> <p>Новітня модель емоційного інтелекту Т. Бредбері та Дж. Грівз. Трикомпонентна теорія любові Р. Стернберга.</p> <p>Творче завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйте авторську програму з елементами тренінгу щодо формування стресостійкості в професійній діяльності психолога 2. Підготуйте авторську програму з елементами тренінгу щодо відновлення власних ресурсів для профілактики синдрому емоційного вигорання 3. На основі вивчення літературних джерел, схарактеризуйте 2-3 засоби захисту сучасної людини від тиску оточуючого на її психоемоційне здоров'я. 4. Тренінги емоційного інтелекту 	4
12	<p>Тема 12. Вивчення вольової сфери особистості</p> <p>Методика дослідження вольової саморегуляції А. Зверькова та Є. Ейдмана</p>	6
13	<p>Тема 13. Темперамент особистості</p> <p>Завдання на самостійну роботу (виконується письмово):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що визначається як сукупність властивостей, які характеризують динамічні особливості протікання психічних процесів і поведінки людини? 2. Який тип темпераменту описується І. Кантом як «людина похмура, недовірлива і повна сумнівів і побоювань»? 3. Опишіть флегматика 4. Згідно з Тепловим, опишіть, в чому полягають адаптивні здібності темпераменту. Кому із вчених він контраргументував? Хто його підтримав? 	6

<p>5. Який тип темпераменту описується І.Кантом як «людина веселої вдачі, хороший співрозмовник, повний надії і віри в успіх»?</p> <p>6.Опишіть сангвініка</p> <p>7. Як ви вважаєте, який тип темпераменту кращий, враховуючи недоліки та позитивні сторони?</p> <p>Определение свойств нервной системы с помощью опросника «Оценка индивидуально-типологических особенностей личности»</p> <p><i>Цель</i> – виявити свойства нервной системы испытуемого при помощи самооценки и групповой оценки.</p> <p>1. Які методи вивчення властивостей нервової системи ви знаєте?</p> <p>2. Яка масштаб вимірювання використовується для оцінки властивостей нервової системи в анкеті "Оцінка індивідуальних типологічних характеристик особистості"?</p> <p>3. Які характеристики сенсорно-перцептивної організації людини здійснюють особливості нервової системи, впливають особливості цієї роботи?</p>	
<p>Тема 14. Характер особистості</p> <p>Творчі завдання. Дайте письмові відповіді на запитання:</p> <p>1. Є твердження, що характер – «це прижиттєве утворення». Як ви це розумієте? Чому так? Аргументуйте вашу відповідь, порівнюючи характер і темперамент (7-8 речень).</p> <p>2. За допомогою власних прикладів, проілюструйте, як саме характер проявляється через діяльність? (7-8 речень).</p> <p>3. Яку роль відіграють батьки у формуванні характеру особистості? А вчителі? (7-8 речень).</p> <p>4. Порівняйте акцентуації характеру за К.Леонгардом і О.Лічко. Чим вони відрізняються, а чим схожі? (8-10 речень).</p> <p>5. Характеристика методів вивчення особливостей характеру особистості; основні етапи емпіричного дослідження; помилки психолога на етапі інтерпретації даних.</p> <p>Завдання 1. Дослідити особливості системи відношень особистості до самої себе за допомогою опитувальника самоакцептації</p> <p>Завдання 2. Виконати вправу «Я і мій характер» для аналізу власної поведінки стосовно інших людей.</p> <p>Завдання 3. Дослідження акцентуацій характеру (опитувальник К.Леонгарда - Х.Шмішека).</p> <p>Завдання 4. Діагностика особливостей особистісного розвитку за допомогою проєктивних методик</p>	6
Всього	80

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
<p>поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.</p>	50%
<p>підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення заліку.</p>	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; тестовий контроль знань, робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен
--	--

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет і задачі психології. Людина, індивід, особистість як об'єкт вивчення психології.
2. Зв'язок психології з іншими науками, що вивчають людину.
3. Місце психології в системі сучасних наук.
4. Основні вимоги до методів психологічних досліджень. Їх класифікація, властивості і межі використання.
5. Метод спостереження: визначення, правила організації спостережень, проблема об'єктивності.
6. Бесіда, анкета, інтерв'ю, як способи отримання психологічної інформації. Умови використання.
7. Метод тестів: поняття, види, вимоги до тестів, оцінка об'єктивності.
8. Експеримент як основний метод психології. Види психологічних експериментів. Вимоги до їх проведення.
9. Становлення психології як науки. Історичні етапи розвитку психології.
10. Загальне поняття психіки і свідомості. Основні функції психіки.
11. Основні методологічні принципи психологічної науки.
12. Етапи формування психіки тварин. Концепція Леонт'єва-Фабрі.
13. Етапи розвитку психіки людини.
14. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини (Л.С. Виготський).
15. Свідомість як вищий рівень розвитку психіки. Функції свідомості.
16. Поняття про психологічне дослідження, його завдання, принципи та етапи.
17. Біхевіоризм, як напрямок психології.
18. Гештальтпсихологія, як напрямок психології.
19. Третя хвиля в психології: гуманістичний напрям.
20. Індивідуальна психологія А. Адлера.
21. Аналітична теорія особистості К.Г. Юнга.
22. Концепція структури особистості К.К. Платонова.
23. Структурний підхід А.Н. Леонт'єва.
24. Комплексний підхід Б.Ф. Ломова до вивчення особистості.
25. Концепція розвитку особистості Е. Еріксона.
26. Поняття особистості в психології. Основні чинники і умови розвитку особистості.
27. Категорія діяльності в психології. Єдність свідомості і діяльності.
28. Структура і види діяльності людини.
29. Дія, основні характеристики дії.
30. Самооцінка та «Я-концепція» як важливі особистісні утворення.

31. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Їх ознаки та характеристики.
32. Загальна характеристика психічних процесів.
33. Психічні властивості людини. Роль психічних властивостей в житті людини.
34. Загальне поняття про психічні стани. Роль психічних станів в житті людини.
35. Загальне поняття про темперамент особистості. Його основні властивості (Теплов).
36. Основні властивості нервової системи (Теорія І. Павлова).
37. Типи особистості по Айзенку.
38. Вчення про темперамент особистості. Гуморальна типологія та конституційні типології (Кречмер, Шелдон).
39. Методики визначення Темпераменту. (за вибором з вивчених).
40. Загальне поняття про характер особистості. Особливості Характеру як психічного феномену. Відмінності між Характером та Темпераментом.
41. Риси Характеру. Класифікація рис Характеру.
42. Мотиваційні та інструментальні риси О.
43. Акцентуація Характеру (за К.Леонгардом. та Лічко).
44. Соціальна типологія Характеру по Фромму.
45. Формування та розвиток Характеру в онтогенезі.
46. Структура Характеру. Центральні компоненти.
47. Методики визначення Характеру особистості (за вибором з вивчених).

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для заліку)

Рівень знань оцінюється:

- **«відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів.** Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів.** Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів.** Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- **«задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів.** Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- **«задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів.** Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- **«незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів.** Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- **«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів.** Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бедан В.Б. Основи психодіагностики: навчально-методичні рекомендації. Одеса: Фенікс, 2021. 59 с.
2. Бедан В.Б. Бедан В.Б. Практикум з психології: робочий зошит. Навчально-методичні рекомендації до занять з курсу «Практикум з психології» (для самостійної роботи здобувачів фахової передвищої вищої освіти спеціальності 053 Психологія). Одеса: Фенікс, 2022. 100 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: [підр.для студ. вищ. навч. закл.] / Варій М.Й. – [3- те вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
3. Велитченко Л.К. Вступ до загальної психології : програм. довідник / Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. – 406 с.
4. Загальна психологія. Навч. посіб. / [Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
5. Максименко, С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. - Київ : Центр учбов. літ., 2018. - 272 с.
6. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред.чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. Д.: Вид-во ДНУ, 2018. 448 с.
7. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. К.:Главник, 2016. –144 с.

Допоміжна

1. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2009. 464 с
2. Ільїна М.Л. Загальна психологія: теорія та практикум : навч. посібник / Суми: Унів. кн., 2011. – 352 с.
3. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник / Павелків Р.В. - К.: Кондор, 2012. – 576с.
4. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів : навч.-метод. посібник / С. А. Поліщук. Суми: Унів. кн., 2012. – 135 с.
5. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію : навч. посібник / Ю.О. Приходько. - 2-ге вид. К.: Каравела, 2010. – 233 с.
6. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. Основи практичної психології : підручник. вид. 2-ге, стереотип. Київ : Либідь, 2001. 536 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
2. Електронні підручники он-лайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>
3. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html>
4. Національна парламентська бібліотека України – prlu.kiev.ua
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – nbuv.gov.ua
6. Державна науково-медична бібліотека України – ukrlibworld.kiev.ua/med4.gntb.n-t.org
7. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) – lucl.lucl.kiev.ua. ukrbook.net
8. Українська електронна бібліотека – lib.com.ua -